

სებს იღებენ, იქ, შიდა რუსეთში, ეს

მოხლეობს საქმეს აკეთებენ, აქ კი არაფერს. გზები რუსეთში ხალხისთვის გაუყავით, აქ-კი სტრატეგიული აზრით და სხვა და სხვა. დემონტაჟი, რა თქმა უნდა, ძალიან იწყება ჯანდირის სამართლიანი შენიშვნა...

ორატორები იმეორებენ ერთმანეთის აზრებს. ახალს იშვიათად თუ ამბობს ვინმე...

დემონტაჟი

შეგრძელება (გაგრძელდება)

შეგრძელება

ლონდონი. დემონტაჟი პალატა. მუშათა პარტიის წევრი ჰენდერსონი გარეშე საქმეთა მინისტრს გრეის შეეკითხა, რა ზომები მიიღო მთავრობამ, რომ ესპანის სიკვდილით არ დაესაჯა ფერერო, რომელსაც სიკვდილით დასჯა სამოქალაქო სამართალში კი არ გადაწყვიტა, არამედ სამხედრო სასამართლოში. ამის შემდეგ ილაპარაკა ირლანდიელმა ნაციონალისტმა კიტინგმა. კიტინგი გრეის შეეკითხა, ხომ არა ჰქონდა მთავრობა, რომ ესპანის კათოლიკე მართლებმა სამხედრო სასამართლოზე გავლენა იქონიეს, რომ სიკვდილით დაესაჯნათ ფერერო, რადგან ფერერო თავისუფალი მოაზრე იყო. დასასრულ ირლანდიის ნაციონალისტმა პარტიკმა სთქვა, მთავრობა რა აზრისაა, შეიძლება ესპანის შინაურ საქმეებში ჩარევა თუ არა, გარეშე საქმეთა მინისტრმა გრეის შეეკითხა, შეიძლება სთქვა: ინგლისის მთავრობა ვერ ჩაერევა სხვა სახელმწიფო შინაურ საქმეებში, თუ რომელიმე სახელმწიფო ინგლისის ინტერესებს არ შეეხება.

ბრიუსელი. დაიწყო პარლამენტის განსაკუთრებული სესია. პარლამენტმა უნდა განიხილოს კანონპროექტი სამხედრო რეფორმის შესახებ. სოციალისტმა ფიურნემონმა შეკითხვა შეიტანა ფერერის სიკვდილით დასჯის შესახებ. მინისტრპრეზიდენტი წინააღმდეგ შეკითხვის შეტანას, მაგრამ სოციალისტებმა თავისი გაიტანეს. დემონტაჟი პალატამ დადგინა შეკითხვა სამხედრო რეფორმის შესახებ კანონპროექტის შემდეგ განიხილოს.

ბუდაპეშტი. დემონტაჟი პალატა. პალატის თავმჯდომარემ სხდომის წინ განაცხადა, დემონტაჟი ნაგის უნდა, სანამ მორიგ საქმეებს შეუდგებოდნენ. ფერერის საქმეზე ილაპარაკოს, მაგრამ შე ამის ნებას არ მივცემო. პალატამ მოიწონა თავმჯდომარის გადაწყვეტილება.

საზღვარ-გარეშე

მელილი. 4 ოქტომბერს, პარლამენტმა თავს დაეცნენ ესპანის ჯარს. ესპანის, ტანონის ახლო მდგომარეობა, სროლა აუტყბა მარცხს. მარცხი გაიქცნენ. მათ დიდი ზარალი მოუვიდათ.

მადრიდი. დემონტაჟი პალატა. ლიბერალურმა მეთაურმა მორეტმა გრძელი სიტყვა წარმოთქვა. მან, სხვათა შორის, სთქვა: ესპანია იძულებული გახდეს მაროკოს ეომოს და ამავე დროს საზღვარ-გარეშე მის წინააღმდეგ დემონტაჟიკებს ახდენენ. პარსელონასა და სხვა ადგილებში ამოხედა მაროკოსთან ტყუილად უბრალო ომმა გამოიწვია. მთავრობამ ეს ომი ისე დაიწყო, რომ მცხოვრებლებს არაფერი შეატყა. ბინა ამის შესახებ. მთავრობა მოვალეა უარპყოს ის ხმა, ვითომ ომი საფრანგეთის შთაგონებით დაწყოს. ხალხი აღელვებულია, რომ მთავრობამ მაროკოში 40,000 სალდათი გაგზავნა, მთავრობამ უნდა დაემშვიდოს ქვეყანა. დასასრულ მორეტმა მინისტრ-პრეზიდენტ მალერას შემდეგის სიტყვებით მიმართა: „თქვენ ხალხის ნდობა დაკარგეთ, ამიტომ მოვალე ხართ თქვენი ადგილი ისეთ მთავრობას დაუთმოთ, რომელიც შესძლებს ესპანის ხსნას“.

მორეტს პასუხი გასცა მინისტრ-პრეზიდენტმა მალერამ. მან სთქვა: მთავრობამ თავის მოვალეობა ასრულა, და შემდეგ უნდა ასრულებს. ელანდელი სამინისტრო მხოლოდ მაშინ გადადგება, რაცა და რწმუნდება, რომ სარგებლობა აღარ მოაქვს. რიფის ოლქიდან როგის გაძევების შემდეგ ესპანია მოვალე იყო თვითონ ედგა თავს მელილიაში მშვიდობიანობის დაცვა. ჩვენ რომ ეს არ მოგვცემოდა, ეს

ესპანის თვითმკვლელობა იქნებოდა. რესტინგის და კაბოდელაუს დეპარტის შემდეგ მთავრობამ პალატას შეატყობინა ეს აზრები. მაშინ პალატამ მოიწონა მთავრობის მოქმედება და ცხლა რაა მიზეზი, რომ პროტესტს აცხადებენ? ტყუილია ანტი-მლიტარისტების მიერ გავრცელებული ხმა, ვითომ მაროკოში ჯარი კერძო მესაკუთრებს ინტერესების დასაცველად გაგვგზავნოს. ამის შემდეგ მალერამ პალატას გააცნო ბარსელონასა და სხვა ადგილებში მომხდარ არეულობის მსვლელობა და ის ზომები, რომელიც მთავრობამ არეულობის ჩასაქრობად მიიღო.

კალკუტა. გაოლანდოასა და აღმოსავლეთ ბენგალის სხვა და სხვა ადგილებში დიდი ქარიშხალი ამოვარდა. დარღუნენ მდინარეებზე მოსარულე გემები, ნაგები და ხალხი. ტელეგრაფის მავთულები გაუშვეს. კალკუტას ახლო საქონლის ორი მატარებელი ლიანდგადან გადავიდნენ. დილუბა მშინისტი, ინგლისელი.

ტურინი. დილით უეცრივ გარდაიცვალა პროფესორი ლომბროზო.

პარიზი. დაიწყო პარლამენტის საგანგებო სესია.

დარმშტადტი. ნაშუადღევს 2 საათსა და 50 წუთზე პარლამენტი „პარსელონი“ მინისტრ-ფრანკფურტიდან დარმშტადტისკენ გამოფრინდა. პარლამენტი ისხდნენ დიდი გერცოგი და პრინცი გერნინი. ნაშუადღევს 4 საათზე პარლამენტი აქ ჩამოვიდა.

ს ა რ ს მ თ ი

თავრახი. ტფილისში კიდევ წავიდა რუსის ჯარის მსროლელთა ბატალიონის ორი და საპირთა ნახევარი როტა. რუსეთის საკუნსულომ ჯარი აჯი ჩაისის ხიდადში აიკლა.

რ უ ს მ თ ი

ორენბურგი. უცნობებმა გასცარცეს სტანოვის სოფლის საზოგადოების სამართლები. მოკლულია ორი დარაჯი. უცნობებმა გაიტაცეს 1236 მანეთი.

ლივადია. სასახლის მინისტრის დემა: 6 ოქტომბერს ხელმწიფე-იმპერატორი იალტიდან ოდესაში გაემგზავრა.

მოსკოვი. ოქტომბრისთვის მესამე პარტიულმა კრებამ პრემიერ-მინისტრ სტოლიპინისაგან დემაში მიიღო, ხელმწიფე - იმპერატორმა ბრძანა მადლობა გადაეხადათ უქვეშევრდომლესი გრძნობების გამოცხადებისთვის.

კიევი. დასავლეთ რუსეთის 9 გუბერნიის რუს მცხოვრებლების წარმომადგენლების კრებამ დაადგინა იშუამდგომლოს, რომ დასავლეთ რუსეთის თვითმკვლავურების რუს მცხოვრებლებს სახელმწიფო სამკოში განსაკუთრებული დემონტაჟი იქონიონ. ამას გარდა იშუამდგომლებს, რადგან კანონის ძალით საგუბერნიო ერობის კრებებს თავდაზნაურთა საგუბერნიო წინამძღოლები თავმჯდომარეობენ, ამიტომ წინამძღოლებად რუსები დაინიშნონ. კრების დადგენილებითვე პრემიერ-მინისტრს სთხოვეს, დასავლეთ რუსეთში მთავრობის მოხელეებს ნუ ატყდათ პოლიტიკურ პარტიებში მუშაობა. აგრეთვე იშუამდგომლებს ბოლშევიკოვნიდან გამოყოფის და ცალკე გუბერნიად გადაკეთების შესახებ.

პეტერბურგი. დღე-ღამეში ხოლორით ავად გახდა 21, გარდაიცვალა 8, ავად არის 814 კაცი.

მანაბი ნინოშვილის

მედიის აზრის გამო

(წერილი რედაქციის მიმართ) თხოვნებმა წელმა განვლო მის შემდეგ, რაც ჩვენი ნიჭიერი ბელეტრისტი ეგ. ნინოშვილი უდროოდ მოწყდა წუთის-სოფლის და შავს მოწას მიგზარა წელს, თუთხმეტი წლის თავზე, მისი ნიჭის პატივისცემულეზმა, ჩვენს საზოგადოებას მოაგონეს საყვარელი მწერლის მიღწეული საფლავი, მის საფლავზე ძეგლის ასაგებად პრესის საშუალებით კიდევაც გაიმართა ხელის მოწერა და საქმე ფულიც მოგროვდა. ესაა კითხვა: აქაძრული გავრცელება იმის შესახებ,

თუ სად უნდა იქნეს გადატანილი ეგნატეს ნეშტი და სად ავგოს ძეგლი.

ეგ. ნინოშვილი, როგორც გურიის ხალხის საყვარელი შვილი და მისი ცხოვრების და ავგარის საუცხოვო ამწერ-დამხატველი, ჩემის აზრით, გურიაშივე უნდა დარჩეს და იქვე ავგოს ძეგლიც, ისე, როგორც მეორე ჩვენს საყვარელ მწერალ-მხატვარს ალექსანდრე ყაზბეგს აქვს სამუდამო ბინა თავის საყვარელ მხევებსა და მთიულეში, რომელთა ყოფა-ცხოვრება, ქირი და ლბინი ეგზომ დასაოცრად აგვიწერა-დაგვანაბრა. მხოლოდ, რადგან სოფელი ჩოჩხათი, სადაც ესაა ნინოშვილის ნეშტი განისვენებს, მიგარდნილი და უგზო-უკვლო ადგილია და მასთან მცხოვრებთა მხრითაც მცირე, ამიტომ ეგნატეს ნეშტი უსათუოდ გადატანილი უნდა იქნეს ან ქალაქ ოზურგეთში ან და ლანჩხუთში, რადგან და ლანჩხუთი მთელს გურიაში, გარდა ოზურგეთისა, უფრო თვალსაჩინო, ხალხით სავსე და მისაწლამი ადგილია და რკინის გზის სადგურიც ზედვე აქვას, ასე რომ, ვისაც კი სურვილი ექნება ნინოშვილის ძეგლის ნახვისა, სულ ადვილად შეეძლება მისი ნახვა. გარდა ამისა, ეგ. ნინოშვილს, როგორც მე ნამდვილად ვიცი, მეტად უყვარდა ლანჩხუთის მიდამო, სადაც უმეტესად გაატარა თავისი სიცოცხლე მეგობრებ-მხანაგებებში და სადაც პირველად წერა დაიწყო. მე მრწამს, რომ მისი წმინდა სული ესაღება ადგილს დასტრიალებს და აქედან ახსენებს გოგია უიშვილის ობლებს. ეგნატეს ძეგლს დაბა ლანჩხუთში მთელი გურიის ქალი და კაცი, დიდი და პატარა ადვილად ჰნახავს და ამ გზით თავისი საყვარელი მწერალი მუდამ თვალ წინ ეყარება.

მართალია, ეგ. ნინოშვილი ქართველი მწერალია და ყველას თანაწილად ეკუთვნის, მაგრამ მისი ნაშთის გადატანა ტფილისში არც გურულებსთვის იქნება სასურველი სასამართლო და არც თვით ნინოშვილის სულიათვის, რომელიც

ესაღება დარაჯად უნდა გურიის გეგა ხალხს. ვამერკო, ლუ. ნინოშვილის ნეშტი აქ იქნება გადატანილი ოზურგეთში და მისი ძეგლიც აქ დაიდგება, მაშინ იგი დ. ლანჩხუთში უნდა იქნას გადატანილი, თორემ თუ ეგნატეს ნეშტი თფილისში გადაიტანეთ, მაშინ სხვა უზებრულო. მას რომ თავი დავანებოთ, ყველა დანარჩენი ჩვენი მწერლების ნეშტები და მათ შორის ალექსანდრე ყაზბეგისა და მამია გურიელის ნეშტები თფილისში უნდა გადაიტანათ და, ამ რიგად, პროვინცია, სადაც მწერლებს უმეტესად უშრომ-უშოლდა წინათ, ობლად უნდა დავეტოვოთ.

ვინც კი დაბა ლანჩხუთში ერთხელ მაინც ყოფილა და მისი გაშლილი მოედანი და ეკლესია უნახავს, ადვილად დამეთანხმება ეგ. ნინოშვილის ნეშტის იქ გადმოტანის საქონებაში. მით უმეტეს, რომ დ. ლანჩხუთში ყოველ პარსკევს და კვირას დღეა ბაზრობა იციან და დიდძალი ხალხი იკრიბება. ამასთან მე დარწმუნებული ვარ, რომ ლანჩხუთის ვაჭრები ათას მანეთად გაიღებენ ძეგლისათვის, ოღონდ კი ძეგლი იქ დიად გას, რასაც იგინი ძეგლის კურთხევის დღესვე გაინადლებენ.

გ. მახხულო.

ახალი ამბავი

ბ ა მ ლ ი ს ი

რუსების დასახლება დუშეთის მაზრაში. არა ერთხელ აღგვინიშნავს, რომ ჩვენ ქვეყანაში მოუხზირეს რუსების დასახლებას. მხელების გარდა კერძო კაცებიც მეცადინეობენ ამ საქმისთვის. თუთა ტფილისის გუბერნიისა და ზაქათლის ოლქში თავისუფალი დასახლებები ადგილები არ არის, მაგრამ აქა-იქ თავდაზნაურობის მიუღებში მანც პოპულოვნ მწყეს და სახლებენ რუსის გლეხებს. გაზა და იმისა, რომ მთავრობამ ფართი ინიცატევა გამოიჩინა კავკასიაში გადმოსახლების საქმეში (მაგ., მეტანის ველის მოსარწყავად მილით ნების გადადების ფქრობს), კერძო

ტონიშვილი ფარანოზ ირაკლის ძე მეუღლე მისი ანა გრიგორის ასული; შვილი მათნი: სალომე, 1 წლ., ელენე, 4 წლ., ბატონიშვილი ალექსანდრე ირაკლის ძე.

როგორცა სჩანს ამ სიიდან ბატონი გვარულობას დედინა ბუდიანად ხელს უსვამდნენ ქდა რუსეთში ასახლდნენ. ჩამოვიდა თუ არა ციციანოვის საქართველოში, გი. 9 თებერვალს 1803 წელს, მაშინვე წერილები დაუგზავნა ბატონიშვილთა და ქვრივ დედოფლებს და ყველას რუსეთში იწვევდა.

ადვილი წარმოსადგენია, რა თავზარი დაეცემოდათ მეფის სახლობს ციციანოვის წინადადებით. რუსეთში არ აკმაბა მეფობის გაუქმება, ახლ ბატონიშვილთაც აღარა სტოვებდნენ სამშობლოში. უფრო სავალალო იყო იულონისა და დავითის მღვმარეობა, ორივენი ხომ კანდიდატები იყვნენ სამეფო ტახტისა. ესა მით სამშუდამოდ ხელს აბანინდნენ მეფობაზე, ყოველივე ნიადაგი მცლებოდათ ფეხ-ქვეშ და ცარიელურ რჩებოდნენ. გარდა ამისა, საუკუნოდ სწყდებოდნენ სამშობლო მიწა-წყალს, სადაც ისინი აღიზარდნ და სადაც დიდი მომავალი მოელოდათ. იულონი ჰომ თვით სპარსეთის შახში აღარა მეფედ დაჯარის დახმარებით ტახტზე აყვანა აღუთქვა.

დედოფალი დარეჯან, მოთვე ყოველივე ამბახებისა, მზებს ავრცლებდა და ამხნეებდა ყველას, ნუ გეშინათ, ციციანოვს უფლებს არა აქვს გადასახლოს ვინმე რუსეთში, თუ ჩვენი ნება-ყოფილობა არ იქნება. ციციანოვი თავი მოაუყარა წარჩინებულ პირთა და თავალიშვილთა და საჯაროდ წაუკითხა უმაღლესი რუსკრიტი. რა ექნათ ბატონიშვილთა? რა გზას უნდა დასდგომოდნენ? ვისი იმედი უნდა ჰქონოდათ? იულონი იმე-

ბელი მგონისა

(გვამდნი მკონფა მახწავლენდის გრ. ვადსკის ხსენებას)

ზღვის ზეგნელ ტალღებს მიპობდა ობოლი ნავი. უკან მიჰქროდა შურის ღმერთი, უქადა ნებას. დიდხანს მგონანი დაეძებდა ცხოვრების მიზანს, არ უდრკებოდა გზის სიძნელეს, არც დაბრკოლებას. აგერ, გამოჩნდა ცის დასავლს ნისლით მოცული ტურფა ქალწული, მოციმციმე, კდგმა მოსილი; ზღვის დიდი ღელვა, ტალღის შფოთვა მას არ აკრთობდა, იღვა ჰაერზე, მკრთალი უქმით ცით შემკობილი. ტანს უფრავდა გამსკვირვალე, ნახი ლეჩაქი. ნათელ ღიმილით იტყუებდა სულს დანადგლებულს; თურმე ის იყო სანეტარო ლტოლვა-მიზანი, მას ერთს უდღერდა ჩანგს მზურვალეს და ათრთოლებულს. აჰა, მიაღწევს... და შესჩივლებს სულის ობლობას, ეტყვის რომ მისთვის იტანჯება ბედკრულ დღე ღამეს! ვაგლაბ! უმტყუნებს მას ჰიდალო, ნავს ტალღა შთანთქავს და თან ჩაიღანს მგონის ფიქრსა, ტანჯვას, სიამეს!..

ა. შანშაშვილი.

ნ ი ა მ ს

(გვამდნი გრ. ვილხაზ)

სიკვდილის ეამხად მექნება ნატვრად, დამ მუნი გრემლი გიჟრ ხაუქრად, ჩემს ობლად ხაფადავს დაიგვს გვარად.

გ. ვილხაზი.

როდესაც მოვკვდე, გავშორდეს სოფელს გინდ ყველასაგან წყველ-გმოხილი და ჩავსვენო სამარეს ზეგნელს, ცხოვრების შვილი, ლახვარ სობილი,—

ნიაგო ცელქო მყინვარ მთა-გორის, გემუდარები დევნილ-მწუხარე: გამოიქროლე საფლავთა შორის და იქ მონახე ჩემი სამარე.

სიოვ კელუტო, კელუტის ნაცვლად დაჰქროლ-დაკვიდ ვარდის ხუტუქ თავს, რომ მისი ნამი ციურ ცრემლებად ზედ დაფრქვიოს ჩემს ობოლ საფლავს!..

ა. გრაშაშვილი.

მარიამი, უკანასკნელი დე-დოფალი საქართველოსი

(შემდეგია *)

ციციანოვისადმი ბოძებულს რესკრიტში, სხვათა შორის, ნათქვამია: „წინადაც თქვენის მოადგილისათვის არა ერთხელ გვიბრძანებია საქროება სამეფო სახლობის რუსეთში გადასახლებისა, და რათა უფრო ნათლად დინახოთ ამისი საქროება, მოვალედ ვრაც მოკლედ აგისნით იგი. უწყოდეთ, რომ შინაურს ამბოხებებს და უწყსოებებს იმ ზომამდის მოუშუქდებოდა ეგ სამეფო, რომელშიაც რუსეთის მთავრობამ ჰპოვა იგი, როცა ხალხის ცრემლმა და უბედურებამ მოგვიწვია მის საშეგლად; მაგრამ ახალ წეს-წყობილების შემოღებამ შინაური ამბოხებანი და უწყსოებანი ვერ მოსპო, რადგან დედოფალმა დარეჯანმა ჯერაც თავი ვერ დაანება თავისი შვილის იულონისათვის ტახტის ძიებას და თუმცა აშკარად კი არა, მაგრამ ფარულად მუდამ ეამს მის ცდაშია. უკვე კნორინგი იწერებოდა, რომ მისი შთაგონებით საქართველოს მეზობელი ერები აიშალდნენ. ბოლო ხანს კიდევ მივიღეთ ცნობა, რომ სპარსეთის შახს ბაბახანს საქართველოს მეფედ გამოუცხადებია იულონი, გაუშუადებია ჯარი იმის ტახტზე ასაყვანად და ელის მეზობელი ერებთან შეკავშირებას. დანარჩენნი ბატონიშვილი, თავიანთის დაუდგებარას ხასიათის თუ სხვა რამ დაპირებებით მოტყუებულნი, მას უკერნ მხარს; თუმცა მანდ მდგომ ჯარისათვის ყველა ეგნინ არაფერს საშიშს არ წარმოადგენენ, მაგრამ დასამშვიდებლად ქვეყნისა, დასამშვიდებლით თვით ჩვენი ჯარისა, თქვენი თითონ დაინახეთ რამდენადაც საქროა ძირიან-ფესვიანად ამოფხვრა

ყოველივე მაგ უწყსოებისა. თავდაპირველად საქროდა გვქონდა მიჩნეული და ამიტომ მაშინვე გადავწყვიტეთ მთელი სამეფო გვარულობა და გამოვწვია რუსეთში.

ყოყმანობა მთავარ-მართებლისა, რომელიც ხან საქროდა სთვლიდა მათ დარჩენას და შეუამდგომლობდა ამის გამო, ხან კი მათზე საჩივარს იწერებოდა, იყო მიზეზი მაგ საქმის აქრობადის სისრულეში მოუყვანლობისა. ზემო-ნათქვამიდანაც თქვენ კარგად დაინახეთ მის უცილებელს საქროებას და ამიტომ თქვენ უპირველეს მოვალეობას უნდა შეადგმდნეს, იხმაროთ ყოველივე საშუალება დარეგება-დაყვებიდან დაწყებული ძალით გამოგზავნამდე ამ მოუხვენარის ბატონიშვილებისა და უმეტესად კი დედოფალ დარეჯანისა. ამ საშუალებას გზდი მე მთავარ ზომად ხალხის დაწყნარებისა და დამშვიდებისა“.

ასეთი იყო უმაღლესი რესკრიტი ციციანოვისათვის ბოძებული. ასეთი სავაზრისანი იყვნენ საქართველოში მომსახურნი რუსეთის მოხელენი. აი, რასა სწერს სოკოლოვი კუროკინს: „საქროა დაუყოვნებლოდ გაიგზავნოს რუსეთში მთელი ბატონიშვილთა სახლობა და უმეტესად დედოფალი დარეჯანი და ბატონიშვილი ვახტანგ“¹⁴). ასეთი სავაზრის იყო გენერალი ლაზარევი: „ვიდრე ბატონიშვილთა გვარი აქ იქნება,—სწერს იგი,—უწყსოებას ბოლო არ მოეღება. ესა მთლად საქართველო აღელვებული და ვაჭრებმაც კი დაჰქრები თვითონი დუქნები“¹⁵). ასევე სწერდა შემ-

¹⁴ იმ. აქტ. Археогр. Ком. Т. II.
¹⁵ იმ. Дубровин. „Записка“, 1806—1806 წ.

*) იმ. „დრეგია“ N 221.

სულნიც დიდ მხნეობას იჩენენ ბრძოლაში და მუდამ რუსის ჯარისკაცების გულსასხამებელია. ამას კიდევ აღენიშნება, რომ რუსი ჯარისკაცების მხნეობა ერთი პატრიოტული მოქმედების მიერ მოწვევით რუსეთის მიერ აღიქმება. გუბერნიის ხელისუფლებაში ჩამოვიდნენ „ხალხი“ შეუდგნენ ადგილის ძებნას. როგორც აღვნიშნავთ, გუბერნიის ხელისუფლებაში ჩამოვიდნენ „ხალხი“ შეუდგნენ ადგილის ძებნას. როგორც აღვნიშნავთ, გუბერნიის ხელისუფლებაში ჩამოვიდნენ „ხალხი“ შეუდგნენ ადგილის ძებნას.

რკინის გზით წასვენებენ და აკრძალა ვად ბათუმს.

◆ **სახელმწიფო საბჭოს წევრთა არჩევა.** ექვს ოქტომბერს პეტერბურგში მოხდა არჩევნები სახელმწიფო საბჭოს წევრებისათვის. აღვნიშნავთ, უნდა ავრჩიოთ ექვსი წევრი. ამ დღეს აირჩიეს მხოლოდ ორი კაცი—ნაროშკინი და ქუთაისის თავ. აზნაურობის წარმომადგენელი თავ. ერისთავი. 77 ხმადან პირველს მიუღია 66 თეთრი და 9 შავი კენჭი, მეორეს—53 თეთრი და 22 შავი.

◆ **კიდევ თავ. გიორგი ამილახვარი.** მდინარე ლიხვი სამხაზლოს ადგილებში ჩამოდის, მხოლოდ გორთან, სოფელ ოთარშენის პირდაპირ, გიორგი ამილახვარის მამულებსა სჭირს. გაზაფხულიდან სამთრამდე აუარებელ ტივებზე შეკრულ ხეტყეს გზიდან ცხინვალთან გორასა და ტფილისამდე. არც ერთ მაჩვენებელს არ აქვს სხვა მემამულეს არ უთქვამს მეტეისთვის—ტყევის რომ ატარებთ, წყლის ქირა გადაიხადეთ. მხოლოდ თავ. გიორგი ამილახვარი კი ახლევინებს ამ გადასახადს, თითო ცხენზე თითო მანეთს. ოთარშენის პირდაპირ უყენია დარაჯები და არც ერთ ტივს არ გაატარებენ, თუ ფული არ გამოართვს. მეტევეებში სთხოვს თავ. ამილახვარს, ფულს ნუ გვახდენენ. მაგრამ იმან უთხრა—რა გეჭა, ფული საჭიროა, უნდა შევინახო თუ არა ამოდენა ჯარია და მიუთითა თავის მოსამსახურეებსა და შეიარაღებულ კაცებზე. ცხლა მეტევეებში თხოვან მისცეს გუბერნატორს. სთხოვენ აუკრძალოს გადასახადი.

◆ **სოფრომ მაგლობლიშვილი.** „კავკ.“-ს ოფიციალურ ნაწილში დაბეჭდილია: „თავის თხოვნის თანახმად, სამხატვრო დათხოვნის იქმნა სასახლო კანტორის ინტერის განყოფილების მდივანი სოფრომ მაგლობლიშვილი“.

◆ **სახალხო სახლის სამკითხველი.** ზუბალაშვილის სახელობის სახალხო სახლთან არსებულ სამკითხველო სექციებში განმავლობაში უსარგებლოა მ. 588 კაცს.

◆ **გრიგოლ ვოლსკის გარდაცვალების გამო.** რედაქციამ შემდეგი დეპეშები მიიღო: ბაქოდან—„დღი დაგვალა გრიგოლ ვოლსკის დაკარგვის ამბავი. განსვენებული ნიჭიერი და დაუცხრომელი მუსიკოსი იყო და მისი გარდაცვალება ყველას ლაზარად მოჰხედება. მშვილდობით გინისვენე, ძვირფასო მეგობარო! ელიაშვილი“. სამტრედიდან—„გვთხოვთ ვადანტო ნათესავთა და ნაცნობთ ურთო მწუხარება დაუცხრომელ მუსიკოს გრიგოლ ვოლსკის გარდაცვალების გამო. ვარლამ გელოვანი“.

◆ **ნამესტნიკის ჩამოსვლა.** როგორც ვწერდით, დღეს, 8 ოქტომბერს, ტფილისში ჩამოვიდა კავკ. ნამესტნიკი გრაფი ვორონცოვ-დაშკოვი. მისაგებებლად უკვე წავიდნენ რკინის გზის უფროსი და სხვა მოხელენი. სიღვრეზე დახვდებიან სამოქალაქო და სამხედრო მოხელენი, ხმონები და სხვანი.

◆ **რეალური სასწავლებელი ოზურგეთში.** ქუთაისის გუბერნატორს დაუმტკიცებია გუბერნიის სოფლის საზოგადოებათა განაჩენები ოზურგეთში რეალური სასწავლებლის დაარსებისა და მისი სასარგებლოდ ფულის გაღების შესახებ (ზ.).

◆ **განაჩენი ტრიანტაფილიდისის საქმის გამო.** ბათუმში სამხედრო სასამართლომ უკვე გააჩინა საქმე ექიმ ტრიანტაფილიდისის სოკვის შესახებ. სასამართლომ ჩამოხრება მიუსჯა შემდეგ პარლამენტს: ქუთაისის, რამიშვილის, ჯღერტის, ცინცაძის, თავიშვილის, ასლან კასპარ-ოღლის და იუსუპ მარგან ოღლის. ხოლო რეგის, ხასან რეგე-ოღლის, ბაიბაი სელიო-ოღლის, მამედ კადი-ოღლის და ალი რეგე-ოღლის მიესჯათ უფადო კატარგა. ეს განაჩენი დასამტკიცებლად წარედგინა კავკასიის ნამესტნიკს. ბრალდებულითა დამცველებმა ელიაშვილს და კარუშოვს განაჩენი განასაზღვრეს.

◆ **სანიტარული მდგომარეობა** ამ რამდენიმე დღის წინა დ. გუბერნიის მთლიან მდგომარეობას მათი იმპერატორების დიდებულების ამისათვის მიმართა, რადგანაც კრისტიანე ყოვლად მოწყალე ხელმწიფე ბრძანდებოდა, ამისთვის, რომ თავისი ოჯახი და საქართველო უმეტესად აღმავლები იყვნენ, არამც თუ დაემდალებინა და გვაქვს იმდენი მათი იმპერატორების დიდებულებისაგან მძინარი ჩვენისა და ეგრეთვე ჩვენს უმეტეს აღავს მოგვიწევს“.

თითქმის ასეთივე ბატონიშვილის დავითის წერილის კილო: „მ. ხ. ჩემო!—სწერს იგი ციციანოვს, —იუსტინიანეს დროს გვარი ჩვენი შემოვიდა საქართველოში 1233 წლის წინა დ. ეხლა უსამართლოდ ვიდევნებთ ჩვენს სამშობლოდან“. როგორცაა სწავს ამ წერილების შინაარსიდან, ბატონიშვილები არა თუ თანხმობას არ აცხადებენ რუსეთში წასვლაზე, არამედ ყოვლის ძალიან უარს უთქვამდნენ ციციანოვს, ჩვენს გვარეულობას ამდენ ხანს გარეგანი საქართველო, ურწმუნო სპარსნი და აგარიანნიც კი პატივს გვცემდნენ და მით უმეტეს მოლოდინი გვქონდა ქრისტიან იმპერატორისაგანა.

მაგრამ ციციანოვთან ამისთანა არ გუგუნებთ რას გაჟილდნენ. ბატონიშვილები არ იცნობდნენ ციციანოვს, რომელიც დანიშნული იყო კნორინგის შემდეგ, რადგან უკანასკნელი მარჯვედ და გაბეჭდილად იქნა მოქმედებდა. ადგილი წარმოადგენია, რანაირი კაცი იქნებოდა, მაშასადამე, ციციანოვი. უმაღლესმა მთავრობამ იცოდა, ვისაც ნიშნავდა და აქი ციციანოვმა არც გააკრუ მთავრობის იმედი. შესანიშნავი ციციანოვის ხანა კავკასიაში: ამის დროს ერთს წუთსაც არავის მოუგინია; მისიანე, შეუპოვარი, დაუძინებელი მეტერი იყო ყველა იმის,

ბერნატორმა ციციანოვს დაგვანა და წინადადება მისცა ქალაქებსა და მხარის უფროსებს, ყოველი ლონი იღონონ, რომ ქალაქებსა და სოფლებში დაეცულ იქნას სანიტარული პირობები. ტფ. ქალაქის გამგებამ გუშინ აცნობა გუბერნატორს, რომ ტფილისში უკანასკნელი სანიტარული პირობები დაეცა.

◆ **ქალაქის საბჭო.** დღესთვის დანიშნულია სხდომა ტფ. ქალაქის საბჭოს ხმონების სხვა და სხვა მიმდინარე საქმის განსახილველად.

◆ **ქართველ უკანასკნელ მეფის ნათესავი.** „ბაქუ“-ს პეტერბურგიდან დეპეშით ატყობინებენ: სულთ ავადმყოფთა საავადმყოფოში შემთხვევით აღმოაჩინეს ქართველ უკანასკნელ მეფის ნათესავი თავადის ასული ელენე ციციშვილი. ელენე ციციშვილის პეტერბურგში მემკვიდრეობის დასამტკიცებლად ჩამოსვლა და სასტუმროში ჩამოსტუმრება. ამ სასტუმროში უკანასკნელს ჩაუბი მოსვლით, რამდენჯერმე რევოლუციის გაუსტრალით. ამ ამბავს ისე უმოქმედნი თავადის ასულზე, რომ იგი ქუთაზე შემოვიდა. ელენე ციციშვილის სულით ავადმყოფთა საავადმყოფოში მოუთავსებია. ეს ამბავი ეხლა ხან გაიგვს უმაღლეს წრეებში და ზოგიერთების მეცადინეობით თავადის ასული საავადმყოფოს ცალკე ოთახში დაწვინეს. ელენე ციციშვილის ამბავი პრემიერ-მინისტრ სტოლიპინის მოახსენებია.

◆ **ექიმების არჩევა.** 4 ოქტომბერს, ქალაქის გამგების წევრის ალ. მ. არგუთინის თამაჯდომარეობით, მოხდა სხდომა საკანკურ-კო კომისიისა, რომელმაც უნდა აირჩიოს ქალაქის საავადმყოფოთა პირველ პაციენტის უფროსი ექიმი და მისი თანამშრომნი. კომისიამ მრავალი თხოვნა აქვს მიღებული, კომისია ამ სხდომაზე გაიყო რამდენსამე ჯგუფად, სპეციალისტების მიხედვით. ჯგუფებს დაევათ კანდიდატების დასახელება, მათი ვინაობა და ცოდნის შესახებ ცნობების შეკრება და მათ შესახებ საკანკურ-კო კომისიის გადაწყვეტილება.

სო კომისიაში მოხსენებია წარდგენა.

◆ **კავკასიის ნამესტნიკის კანცელარიის დირექტორი.** „რანდ“ უტრუ“-ში ვკითხულობთ: კავკასიის ნამესტნიკის კანცელარიის დირექტორმა პეტერსონმა უარი მიიღო პურაშევიჩის სამართალში მიცემას. პეტერსონი ტფილისში ჩასვლისთანავე საქმეებს ჩააბარებს და სამსახურად გადადგება. პეტერსონს უთქვამს, როდესაც პურიშევიჩი დეპუტატობიდან გადადგება, მაშინ მეცემ სამართალში და ქვეყანას დავანახებ, ვინ არის მეტროპოლიტა და მეტუქანიო“.

◆ **ამას წინა დ. სავსებასა.** შემსახველთა განცხადება წარუდგინეს. შემსახველთა განცხადება, რომ მასაღი იმდენი ფული, არათანაა განაჩენისა და გიორგი კანაშვილის ქონის სადგომი ქაღალდი აქვთ; ეს ქაღალდი ასე ბანძოვანია, რომ სავსებასა გარეშე მისი წყაროს წყაროსა. გუბერნატორმა შეკითხვები ქალაქის გამგეობას დაუდგინა. დამოუკიდებელი დროს სავსებასა მართლად ანტისანიტარულ მდგომარეობაში აღმოჩნდა. გუშინ ქალაქის გამგეობამ განაჩენი გუბერნატორს, რომ გიორგი კანაშვილის ქაღალდი, როგორც უფრო ანტისანიტარული, დაეკრ. რან შეხება სავსებას, ახლა შენახის აგამდე მისი გუბერნატორსა შეუდგება.

◆ **6 ოქტომბერს** სალამთი მთის მთის ქუჩაზე მცხოვრები სიღნაღი მოქალაქე არტემ ფირფიცის მიანდებულა ლაზარევის ქუჩით. ფირფიცისთვის გზაში ივანე მამულაშვილი რევოლუციის უსროლია, მაგრამ არ გავარდნია. მამულაშვილი მიმალულია.

◆ **6 ოქტომბერს** სალამთი მთის მთის ქუჩაზე მოხვედრულა ოსმალეთის „ქვეშევრდომი მელქან პოლიანოვი. გზაში ვილას ზურგში დანა ჩაუკრავს და მერე გაქცეულია. მტერთა დაპატიმრების ოქვს მტროსიანები და ავჯიმი აბრამიანი.

◆ **მიანდებულ ქველ-მოქმედთა ყურადღებას,** რამდენიმე უბანში მცხოვრებ ქველმოქმედთა პოლიანოვი, გზაში ვილას ზურგში დანა ჩაუკრავს და მერე გაქცეულია. მტერთა დაპატიმრების ოქვს მტროსიანები და ავჯიმი აბრამიანი.

რკინის გზით წასვენებენ და აკრძალა ვად ბათუმს.

◆ **სახელმწიფო საბჭოს წევრთა არჩევა.** ექვს ოქტომბერს პეტერბურგში მოხდა არჩევნები სახელმწიფო საბჭოს წევრებისათვის. აღვნიშნავთ, უნდა ავრჩიოთ ექვსი წევრი. ამ დღეს აირჩიეს მხოლოდ ორი კაცი—ნაროშკინი და ქუთაისის თავ. აზნაურობის წარმომადგენელი თავ. ერისთავი. 77 ხმადან პირველს მიუღია 66 თეთრი და 9 შავი კენჭი, მეორეს—53 თეთრი და 22 შავი.

◆ **კიდევ თავ. გიორგი ამილახვარი.** მდინარე ლიხვი სამხაზლოს ადგილებში ჩამოდის, მხოლოდ გორთან, სოფელ ოთარშენის პირდაპირ, გიორგი ამილახვარის მამულებსა სჭირს. გაზაფხულიდან სამთრამდე აუარებელ ტივებზე შეკრულ ხეტყეს გზიდან ცხინვალთან გორასა და ტფილისამდე. არც ერთ მაჩვენებელს არ აქვს სხვა მემამულეს არ უთქვამს მეტეისთვის—ტყევის რომ ატარებთ, წყლის ქირა გადაიხადეთ. მხოლოდ თავ. გიორგი ამილახვარი კი ახლევინებს ამ გადასახადს, თითო ცხენზე თითო მანეთს. ოთარშენის პირდაპირ უყენია დარაჯები და არც ერთ ტივს არ გაატარებენ, თუ ფული არ გამოართვს. მეტევეებში სთხოვს თავ. ამილახვარს, ფულს ნუ გვახდენენ. მაგრამ იმან უთხრა—რა გეჭა, ფული საჭიროა, უნდა შევინახო თუ არა ამოდენა ჯარია და მიუთითა თავის მოსამსახურეებსა და შეიარაღებულ კაცებზე. ცხლა მეტევეებში თხოვან მისცეს გუბერნატორს. სთხოვენ აუკრძალოს გადასახადი.

◆ **სოფრომ მაგლობლიშვილი.** „კავკ.“-ს ოფიციალურ ნაწილში დაბეჭდილია: „თავის თხოვნის თანახმად, სამხატვრო დათხოვნის იქმნა სასახლო კანტორის ინტერის განყოფილების მდივანი სოფრომ მაგლობლიშვილი“.

◆ **სახალხო სახლის სამკითხველი.** ზუბალაშვილის სახელობის სახალხო სახლთან არსებულ სამკითხველო სექციებში განმავლობაში უსარგებლოა მ. 588 კაცს.

◆ **გრიგოლ ვოლსკის გარდაცვალების გამო.** რედაქციამ შემდეგი დეპეშები მიიღო: ბაქოდან—„დღი დაგვალა გრიგოლ ვოლსკის დაკარგვის ამბავი. განსვენებული ნიჭიერი და დაუცხრომელი მუსიკოსი იყო და მისი გარდაცვალება ყველას ლაზარად მოჰხედება. მშვილდობით გინისვენე, ძვირფასო მეგობარო! ელიაშვილი“. სამტრედიდან—„გვთხოვთ ვადანტო ნათესავთა და ნაცნობთ ურთო მწუხარება დაუცხრომელ მუსიკოს გრიგოლ ვოლსკის გარდაცვალების გამო. ვარლამ გელოვანი“.

◆ **ნამესტნიკის ჩამოსვლა.** როგორც ვწერდით, დღეს, 8 ოქტომბერს, ტფილისში ჩამოვიდა კავკ. ნამესტნიკი გრაფი ვორონცოვ-დაშკოვი. მისაგებებლად უკვე წავიდნენ რკინის გზის უფროსი და სხვა მოხელენი. სიღვრეზე დახვდებიან სამოქალაქო და სამხედრო მოხელენი, ხმონები და სხვანი.

◆ **რეალური სასწავლებელი ოზურგეთში.** ქუთაისის გუბერნატორს დაუმტკიცებია გუბერნიის სოფლის საზოგადოებათა განაჩენები ოზურგეთში რეალური სასწავლებლის დაარსებისა და მისი სასარგებლოდ ფულის გაღების შესახებ (ზ.).

◆ **განაჩენი ტრიანტაფილიდისის საქმის გამო.** ბათუმში სამხედრო სასამართლომ უკვე გააჩინა საქმე ექიმ ტრიანტაფილიდისის სოკვის შესახებ. სასამართლომ ჩამოხრება მიუსჯა შემდეგ პარლამენტს: ქუთაისის, რამიშვილის, ჯღერტის, ცინცაძის, თავიშვილის, ასლან კასპარ-ოღლის და იუსუპ მარგან ოღლის. ხოლო რეგის, ხასან რეგე-ოღლის, ბაიბაი სელიო-ოღლის, მამედ კადი-ოღლის და ალი რეგე-ოღლის მიესჯათ უფადო კატარგა. ეს განაჩენი დასამტკიცებლად წარედგინა კავკასიის ნამესტნიკს. ბრალდებულითა დამცველებმა ელიაშვილს და კარუშოვს განაჩენი განასაზღვრეს.

◆ **სანიტარული მდგომარეობა** ამ რამდენიმე დღის წინა დ. გუბერნიის მთლიან მდგომარეობას მათი იმპერატორების დიდებულების ამისათვის მიმართა, რადგანაც კრისტიანე ყოვლად მოწყალე ხელმწიფე ბრძანდებოდა, ამისთვის, რომ თავისი ოჯახი და საქართველო უმეტესად აღმავლები იყვნენ, არამც თუ დაემდალებინა და გვაქვს იმდენი მათი იმპერატორების დიდებულებისაგან მძინარი ჩვენისა და ეგრეთვე ჩვენს უმეტეს აღავს მოგვიწევს“.

თითქმის ასეთივე ბატონიშვილის დავითის წერილის კილო: „მ. ხ. ჩემო!—სწერს იგი ციციანოვს, —იუსტინიანეს დროს გვარი ჩვენი შემოვიდა საქართველოში 1233 წლის წინა დ. ეხლა უსამართლოდ ვიდევნებთ ჩვენს სამშობლოდან“. როგორცაა სწავს ამ წერილების შინაარსიდან, ბატონიშვილები არა თუ თანხმობას არ აცხადებენ რუსეთში წასვლაზე, არამედ ყოვლის ძალიან უარს უთქვამდნენ ციციანოვს, ჩვენს გვარეულობას ამდენ ხანს გარეგანი საქართველო, ურწმუნო სპარსნი და აგარიანნიც კი პატივს გვცემდნენ და მით უმეტეს მოლოდინი გვქონდა ქრისტიან იმპერატორისაგანა.

მაგრამ ციციანოვთან ამისთანა არ გუგუნებთ რას გაჟილდნენ. ბატონიშვილები არ იცნობდნენ ციციანოვს, რომელიც დანიშნული იყო კნორინგის შემდეგ, რადგან უკანასკნელი მარჯვედ და გაბეჭდილად იქნა მოქმედებდა. ადგილი წარმოადგენია, რანაირი კაცი იქნებოდა, მაშასადამე, ციციანოვი. უმაღლესმა მთავრობამ იცოდა, ვისაც ნიშნავდა და აქი ციციანოვმა არც გააკრუ მთავრობის იმედი. შესანიშნავი ციციანოვის ხანა კავკასიაში: ამის დროს ერთს წუთსაც არავის მოუგინია; მისიანე, შეუპოვარი, დაუძინებელი მეტერი იყო ყველა იმის,

ბერნატორმა ციციანოვს დაგვანა და წინადადება მისცა ქალაქებსა და მხარის უფროსებს, ყოველი ლონი იღონონ, რომ ქალაქებსა და სოფლებში დაეცულ იქნას სანიტარული პირობები. ტფ. ქალაქის გამგებამ გუშინ აცნობა გუბერნატორს, რომ ტფილისში უკანასკნელი სანიტარული პირობები დაეცა.

◆ **ქალაქის საბჭო.** დღესთვის დანიშნულია სხდომა ტფ. ქალაქის საბჭოს ხმონების სხვა და სხვა მიმდინარე საქმის განსახილველად.

◆ **ქართველ უკანასკნელ მეფის ნათესავი.** „ბაქუ“-ს პეტერბურგიდან დეპეშით ატყობინებენ: სულთ ავადმყოფთა საავადმყოფოში შემთხვევით აღმოაჩინეს ქართველ უკანასკნელ მეფის ნათესავი თავადის ასული ელენე ციციშვილი. ელენე ციციშვილის პეტერბურგში მემკვიდრეობის დასამტკიცებლად ჩამოსვლა და სასტუმროში ჩამოსტუმრება. ამ სასტუმროში უკანასკნელს ჩაუბი მოსვლით, რამდენჯერმე რევოლუციის გაუსტრალით. ამ ამბავს ისე უმოქმედნი თავადის ასულზე, რომ იგი ქუთაზე შემოვიდა. ელენე ციციშვილის სულით ავადმყოფთა საავადმყოფოში მოუთავსებია. ეს ამბავი ეხლა ხან გაიგვს უმაღლეს წრეებში და ზოგიერთების მეცადინეობით თავადის ასული საავადმყოფოს ცალკე ოთახში დაწვინეს. ელენე ციციშვილის ამბავი პრემიერ-მინისტრ სტოლიპინის მოახსენებია.

◆ **ექიმების არჩევა.** 4 ოქტომბერს, ქალაქის გამგების წევრის ალ. მ. არგუთინის თამაჯდომარეობით, მოხდა სხდომა საკანკურ-კო კომისიისა, რომელმაც უნდა აირჩიოს ქალაქის საავადმყოფოთა პირველ პაციენტის უფროსი ექიმი და მისი თანამშრომნი. კომისიამ მრავალი თხოვნა აქვს მიღებული, კომისია ამ სხდომაზე გაიყო რამდენსამე ჯგუფად, სპეციალისტების მიხედვით. ჯგუფებს დაევათ კანდიდატების დასახელება, მათი ვინაობა და ცოდნის შესახებ ცნობების შეკრება და მათ შესახებ საკანკურ-კო კომისიის გადაწყვეტილება.

სო კომისიაში მოხსენებია წარდგენა.

◆ **კავკასიის ნამესტნიკის კანცელარიის დირექტორი.** „რანდ“ უტრუ“-ში ვკითხულობთ: კავკასიის ნამესტნიკის კანცელარიის დირექტორმა პეტერსონმა უარი მიიღო პურაშევიჩის სამართალში მიცემას. პეტერსონი ტფილისში ჩასვლისთანავე საქმეებს ჩააბარებს და სამსახურად გადადგება. პეტერსონს უთქვამს, როდესაც პურიშევიჩი დეპუტატობიდან გადადგება, მაშინ მეცემ სამართალში და ქვეყანას დავანახებ, ვინ არის მეტროპოლიტა და მეტუქანიო“.

◆ **ამას წინა დ. სავსებასა.** შემსახველთა განცხადება წარუდგინეს. შემსახველთა განცხადება, რომ მასაღი იმდენი ფული, არათანაა განაჩენისა და გიორგი კანაშვილის ქონის სადგომი ქაღალდი აქვთ; ეს ქაღალდი ასე ბანძოვანია, რომ სავსებასა გარეშე მისი წყაროს წყაროსა. გუბერნატორმა შეკითხვები ქალაქის გამგეობას დაუდგინა. დამოუკიდებელი დროს სავსებასა მართლად ანტისანიტარულ მდგომარეობაში აღმოჩნდა. გუშინ ქალაქის გამგეობამ განაჩენი გუბერნატორს, რომ გიორგი კანაშვილის ქაღალდი, როგორც უფრო ანტისანიტარული, დაეკრ. რან შეხება სავსებას, ახლა შენახის აგამდე მისი გუბერნატორსა შეუდგება.

◆ **6 ოქტომბერს** სალამთი მთის მთის ქუჩაზე მცხოვრები სიღნაღი მოქალაქე არტემ ფირფიცის მიანდებულა ლაზარევის ქუჩით. ფირფიცისთვის გზაში ივანე მამულაშვილი რევოლუციის უსროლია, მაგრამ არ გავარდნია. მამულაშვილი მიმალულია.

◆ **6 ოქტომბერს** სალამთი მთის მთის ქუჩაზე მოხვედრულა ოსმალეთის „ქვეშევრდომი მელქან პოლიანოვი. გზაში ვილას ზურგში დანა ჩაუკრავს და მერე გაქცეულია. მტერთა დაპატიმრების ოქვს მტროსიანები და ავჯიმი აბრამიანი.

◆ **მიანდებულ ქველ-მოქმედთა ყურადღებას,** რამდენიმე უბანში მცხოვრებ ქველმოქმედთა პოლიანოვი, გზაში ვილას ზურგში დანა ჩაუკრავს და მერე გაქცეულია. მტერთა დაპატიმრების ოქვს მტროსიანები და ავჯიმი აბრამიანი.

თათბირი პირობის შესახებ

6 ოქტომბერს საგუბერნიო თათბირი, გუბერნატორის თავმჯდომარეობით, დაიწყო ტფ. საბჭოს დარბაზში საღამო 8/4 საათზე. გულ-გორც კანდიდატ სამეფო ტახტისა, რომლის კანდიდატობაც დასტურებული იყო იმპერატორ პავლესაგან, ხოლო ვახტანგი თავის თვალთმაქცობით, ეშმაკობით და ორპირობით, რამდენი მის ტალი არა ჰყავდა ბატონიშვილებში. ვახტანგის კუთვნილებას შეადგენდა მთიულეთის სწორედ ის ადგილები, რომელთაზე მდიდარი საქართველოს სამხედრო გზა—ერთად-ერთი კარი რუსის მხედრობის საქართველოში შემოსასვლელად. რუსის მხედრობის ხშირად ავიწროვებდა გზებზე ვახტანგი და დიდ განსაცდელში აღდებდა.

ციციანოვმაც პირველად იმთა სტავა ხელი. 14 თებერვლის დღიდან, სრულიად მოულოდნელად და საიდუმლოდ დაიკნენ ჯერ ისევ მინარე ბატონიშვილებს და ხეირიანადაც არ ამოასუნთქებინეს, რომ ეტლზე ჩასხეს და რუსეთის გზას გაუყვნენ. თან გააღვენა ციციანოვმა გენერალი ლაზარევი. დაწერილობითი ცნობებს იმის შესახებ, თუ როგორ მოხდა და რა პირობებში ბატონიშვილების ამ გვარად წყევნა, აქტებში ვერა ვაჟებთ. თვით ციციანოვი უქვეშევრდომილეს მოსწინებში ამბობს—ორივე ბატონიშვილი გავხვან, როგორც პაკი რევი-კი არა, არამედ შესაფერი პაკი რევი-კი. მაგრამ, ციციანოვის აზრით, აღბად შესაფერის პაკი რევი-კი უნდა თავს დასხმა და ლაზარევი გატაცება იყო, ისე რომ კაცმა ვერ-კი მოსწრო სპირობის ნივთებისა და მკერდის ბარგის წაღება-კი. ბატონიშვილი მანში გაბმულ ფრანკიზიანის მცხეთიდან სწერდნენ ციციანოვს. „ესლა ხომ ტყვედ ჩავივარდით, თქვენ ხელთა ვართ და გაცქვით შიში აღარ არს, გთხოვთ ნება მოგვცეთ ოკრა შეიცვანთ დუშეთში, რომ დაგვიწიოს ჩვენი ბარგი და ისინი, ვინც უნდა გამოგვიყოლოდნენ“. მაგრამ ციციანოვმა ეს უკანასკნელი თხოვნა არ შეიწყარა; მას უკვე წინადადეგა დაწვევით ბატონიშვილს და უნდა მოეცადათ ბარგისთვის და მხლებელთათვის. ეს ადგილი

ამის შემდეგ გაიმართა კამათი.

გულ-გორცის მდივანი (გვალა): ჩემის აზრით, უნდა გადაიღოს იმის გადაწყვეტა, თუ რომელი დეპუტატი უნდა მივიღოთ. ჩვენ უმრავლესობა არ ვიცნობთ 1890 წლის დებულებას, მის შინაარსს, ღირსე-იანს.

ამის შემდეგ გაიმართა კამათი.

გულ-გორცის მდივანი (გვალა): ჩემის აზრით, უნდა გადაიღოს იმის გადაწყვეტა, თუ რომელი დეპუტატი უნდა მივიღოთ. ჩვენ უმრავლესობა არ ვიცნობთ 1890 წლის დებულებას, მის შინაარსს, ღირსე-იანს.

იყო მოხლოე, სადაც არავითარნი შიში აღარ იქნებოდა ციციანოვის აზრით. მაგრამ ეს კიდევ არაფერი. იმას, რასაც ციციანოვი პიტირობს და არ ამბობს, ვგებულობთ ბატონიშვილის რულიონის წერილებიდან. იგი პირდაპირ უსაყვედურებს ციციანოვს ბატონიშვილთა—ვახტანგისა და დავითის შესახებ: „ჩვენს სტილდენ ეამ გარეგან სამეფოსა ჩვენისა ვიყავით უცხოებსა შინა და მათა ჩვენთა ვახტანგ და დავით უკანასკნელ წყვთამდე სისხლის ფიცით შეკრულითა დასდევს თავი თვისი ერთგულებასა შენ და იმპერატორებისა მათისასა, რომელთაც მიიღეს სასყიდლად გადაქცეული კილობანი და დიდებულ გვარისა თვისისა პატივისცემა და მნაშავისა მუყეისა“.

როგორცაა ჰყვანდა კარგის „დი-დი“ წყუყვანით ორივე ბატონიშვილი, რომლის მსგავსიც მხოლოდ დამნაშავე აღმბინისთვის იყო შე-საფერი.

ადგილი წარმოადგენია, რა შთაბეჭდილებას მოახდენდა მოულოდ-ნელად გასტუმრება ბატონიშვილებსა. ექვი არ არის, შიშის ელდა ეცემოდან სამეფო სასტუმრობის დანარჩენ წევრებსაც. ასე მოქმედნენ ბატონიშვილს დავითს, რომელიც იყო კანდიდატ-მემკვიდრე სამეფო-სი, რომელიც დამტკიცებული იყო იმპერატორ პავლესაგან და ერთ დროს ლაზარევიან ერთად საქარ-თველთა განაგებდა. სხვებს რაღა კეთილ დღეს დაეყრიდნენ. მანამდე ყველას გეგნა, რომ ციციანოვი თავისს მუქარას სისრულეში ვერ მოიყვანო და გერავის გადასახლებს რუსეთში. მაგრამ ამ დღიდან ყვე-ლა დარწმუნდა, რომ ლაზარევი აღარა ზომობდა და აშკარა იყო, რომ ვახტანგისა და დავითის დღესხეობას დაადგებოდათ. სასაქარკე-თილებმა აღარ იცოდნენ, რისთვის მოქმედნათ ხელი, როგორ დაეწყოთ თავი ციციანოვის ბრძოლისაგან. მკვი არ იყო, დღეს თუ ხვალ და-ვითისა და ვახტანგის დღესხეობას დაადგებოდა. შეიქნა ჩიჩქოლი და მხადება თავის საშველად.

◆ **ედილი.** (მემკვიდრე იქნება)

1) იმ. Письмо царя. Александра Ци-
цанову отъ января 1893 г. въ актахъ
Кавк. Арх. Ком. т. II, ст. 153.

2) დედაბნო ახლა: „Невѣрные мара-
зны! Дождетесь вы моего посещения и то-
гда и дома ваши сожгу, —вѣсь сожгу, и
дѣтей я женѣ вашихъ изъ утробы выну.“

რედაქტორ-გამომცემელი ი. ს. აბლაშვი.